

<http://revistaechinox.ro>

Povești pentru lumi și jucării @ Diana Iepure

Olga Ștefan, 29 octombrie 2011

Ți se întâmplă adesea, cu o carte foarte bună în mâini, sau cu un om foarte „ca tine” în față, să ai senzația că povestea ta (nespectaculoasă, în ciuda tuturor zonelor ei de insolit, tocmai pentru că e prea pe de rost știută și prea cu sârg sau repetitiv depănată) și povestea „cealaltă” (nouă, deschisă în fața ta cu entuziasmul unei cutii a miracolelor sau cu migala poleit emfatică și înduioșătoare a unui circ panopticon) își împletesc cumva degetele, ca doi copii necunoscuți care „se dau pe tobogan împreună” și fac, brusc, sens, una pentru cealaltă. Iar tot ce ai învățat despre priviri lucide și *sine qua non*-uri ale aparatului interpretativ pare, brusc, o irelevantă mincinoasă. Mi s-a întâmplat de curând să pariez, cu toată naivitatea molipsitoare a celui proaspăt ieșit de sub dușul rece al micilor revelații, pe două povești. Una este un fel de paranteză acoladă deschisă între o suită de zile de un fel și o altă suită de zile de niciun fel și vine dintr-o istorioară nerecenzabilă și, din păcate, nedocumentabilă altfel decât colportat. Cealaltă este o carte de poezie care, într-un chip invidiabil de către cei mai poliromi dintre prozatorii români, reușește la modul genuin și non-ipocrit să articuleze o lume curată, închegată, un muzeu al inocenței epurat de pretențiile și artificiile așa-zisului autenticism și accesibil prin asumarea convențiilor curioase ale sincerității aceleia neaoșe și atât *deunderrated*.

O sută cincizeci de mii la peluze, al doilea volum al poetei Diana Iepure, apărut în anul acesta la Casa de pariuri literare (căci despre el este vorba), este un copil fermecător care te ia de mână și îți arată, cu, pe de o parte, entuziasmul pe care ți-l amintești despre tine atunci când te uiți la fotografia în care ești înconjurat de toate, absolut toate jucăriile preferate, și, pe de altă parte, tristețea prospectivă a petelor – ochi din tablourile lui Tonitza, o lume „parțial” dispărută. De fapt, în subsidiar, toate versurile Dianei Iepure își întemeiază substanța energetic-debordantă-persuasivă – și chiar nota de locvacitate a metaforei – pe ideea că pot salva ceea ce este, într-un fel sau altul, definitiv pierdut, irecuperabil. „Pulverizată” în 5 cicluri care corespund, aleatoriu, trecutului conotat amuzant-sordid (în pasajele puse sub semnul definitiv al inocenței), fie ironico-paseist (atunci când mizează pe fisurile inerente acestei vârste privilegiate) și prezentului-matrioșcă, al unui prozaim de camuflaj, metamorfic, povestea are un suflu interior care o face să pară spusă pe nerăsuflăte, cu o voce constantă și *scandalos* de sigură pe ea însăși.

Singurul neajuns al cititorului care nu se „potolește” bucurându-se, pur și simplu, de „toate acestea” (și vrea, în consecință, să explice, să diagnosticheze, să dea pronosticuri) este acela că, feliate în baza unui criteriu „tematologic”, poeziile Dianei Iepure își pierd savoarea de texte citabile în întregime, iar o analiză atentă a discursului are ceva din aspectul precar al unei radiografii ratate. Eșecul mijloacelor de „dispensare” prin explicitare de demonii obișnuiți ai liricii se explică, cred, prin aceea că poezia din *O sută cincizeci de mii la peluze* chiar trăiește, chiar respiră, și chiar are neobrăzarea să te bântuie, mai apoi, zile la rând. Se cer desfășurate și redeschise, în contexte care nici măcar nu le cer în mod literal sau explicit. Așa că, de pildă, urcând într-un 1 dezarticulat, vineri dimineața, m-a lovit brusc imaginea unei rochii de mireasă deșirate pentru mărtișoare, de *îmi toceam tocurile ascuțite de carnea caldă transpirată și-o/ simțeam cum se surpă și cum/ toate întâmplările intră cu mine în mormânt/ nu crede nu spune nu te destăinui nimănui mai ales femeilor/ îmi șopteam/ noaptea/ spre întâi martie/ când alegeam șuvițe albe din/ rochia ta nemțească/ de mireasă/ o făceam tot mai scurtă/ o îmbrăcam apoi pe furis/ așa destrămată/ dansam în fața oglinzii/ firele ei încâlcite gâdilându-mi genunchii și visele/ învățate din cărți* (rochia de mireasă, p.20). Iar într-o seară, în fața calculatorului, m-am pomenit transportată într-un demult al meu de când *stăteam singură în bancă/ și nu știam că sunt frumoasă* (poșta, p.29). M-am trezit tulburată de amintirea acestei altcineva pregnante a cărei mamă făcea *fețe de pernă din cămășile vechi ale tatei/ scoate gulerul mânecile lasă doar/ nasturii la mijloc/ sidefați și de o copilărie întreagă în care se doarme pe pernă ca pe pieptul lui tata* (p. 19) și de odată era să *ies din lumea asta/ cu copilul din burtă cu tot/ mi-a închis ea ușa în față/ clempușul rece m-a lovit la tâmplă/ nu-i bine aici rămâi acolo/ și m-am trezit și-am sunat la salvare* (nașa gașița, p. 74). Ca să nu mai vorbesc de vocea străină și ghidușă care mi-a zis, în curtea din spatele Literelor, că *nu te grăbi nu te grăbi nu te grăbi/ dar exact așa ai făcut/ pe unii i-ai visat periodic după/ înalți și frumoși ca niște plopi/ se clătinău își împrăștiu puful/ până când ai observat că fac prea multă umbră/ și la tine în curte nu mai crește nimic* (ratarea nr. 1 cu plopi, p.44).

De fapt, Dianei Iepure îi stă bine cu vocea aceasta serios-naivă, cu poeziile în care familia e o matrioșcă, iar în case lucrurile rămân *asa cum le știa*, aglomerate într-o formulă adaptată a realismului magic, cu o mamă care *era tânără și frumoasă/și tata îi cumpăra farduri, multe farduri/ rujuri, pudre, rimeluri/ îi plăcea să îi vopsească ochii/ îi răsuca genele cu o periută/ mama clipea des, des/ și tata țipa să nu închidă ochii/ să îi țină deschiși* (de făcut frumoasă,

p. 34), cu băi comunale în care *era puțină lumină/ mult abur multe funduri înroșite/ geamurile mici aproape de tavan/ să nu se cațere curioșii/ găuri astupate cu bureți* (baia, p.27), cu buncăre în care copiii așteaptă să cadă bomba atomică și păpuși înmormântate pentru care se dă pomană. Textele *bitter*, polemice (gaudeamus 2004 de pildă), alunecă într-o nișă a vagului prost temperat, suferind, parcă, de un *horror vacui* care le dă un aspect lax, indeterminat. Limbajul ei cel mai bine stăpânit și cel mai izbutit este acela al unui copil deștept care își cunoaște pe de rost adresa și „acasa”- cu miracolele și improvizările ei – și jucăriile – cu toate numele lor -, și în fața căruia lumea de afară, versată, pervertită, se simte, fără să vrea și fără să priceapă de ce, inconfortabil.